

سید احمد زرهانی

عزیزالله تاجیک اسماعیلی

مقدمه:

شخصیت کودک و نوجوان متأثر از عوامل متعددی رشد می‌یابد. خانه و مدرسه دو نهاد تربیتی مهم به شمار می‌آیند که در صدر عوامل تأثیرگذار بر روند رشد و تکامل رفتار و منش نوباوگان جامعه قرار دارند.

**نقشهای تربیتی
خانه و مدرسه**

این جواب بسیار خوب و صحیح است، اما کافی نیست. پدران و مادران باید بدانند که چگونه برای تحقق هدف خود بکوشند. به بیان دیگر ما باید هدف مشخصی از تربیت فرزندان داشته باشیم و مهم‌ترین هدف باید رشد و تکامل شخصیتی آنان باشد. سخن از رشد و تکامل شخصیتی به این معنی است که کودک از همان ابتدای تولد استعدادها و خصوصیاتش دارد که راهنمایی و تلاش والدین و مربیان در جهت رشد و تکامل آنهاست.

فرزند انسان دارای استعدادهای ذهنی، روانی، عاطفی و جسمی خدادادی است. وظیفهٔ مربی بارور ساختن این استعدادهاست و هر مربی باید بداند فرزند یا دانش‌آموز او اولاً به عنوان یک انسان دارای چه صفات و کمالاتی است، ثانیاً چه توانایی‌های خاصی دارد و یا با چه محدودیت‌هایی روبروست؟

شناخت مربی نسبت به استعدادهای وجودی متربی اولین گام در تعلیم و تربیت است و تلاش برای فعلیت یافتن این استعدادها و در نهایت تکامل آنها باید نخستین و مهم‌ترین هدف فعالیت‌های تربیتی خانه و مدرسه باشد.

پدر و مادر باید برای تعلیم و تربیت فرزندان خود طرح و برنامه داشته باشند.

انسان معاصر با برنامه‌ریزی و تلاش می‌تواند به اهداف خود برسد. خانواده نهادی است که برای دستیابی به هدفهای معینی به وجود می‌آید. یکی از هدفهای مهم این نهاد فرزندآوری و فرزندپروری است. البته فرزندآوری بسیار ساده‌تر از فرزندپروری است و برای آنکه پدر و مادر توفیق پرورش فرزندان

کودک درخانه و در دامان پدر و مادر رشد و نمو می‌کند و از آنان راه و رسم زندگی را می‌آموزد. وقتی رهسپار مدرسه می‌شود، تحت تأثیر رفتار و افکار معلمان و مربیان خود قرار می‌گیرد و در عین حال از همسالان خود اطلاعات زیادی به دست می‌آورد و شخصیت او به تدریج ساخته می‌شود. بنابراین خانه و مدرسه زمانی می‌توانند رسالت آموزشی و تربیتی خاص خود را به نحو مطلوب انجام دهند که هر یک شناخت تربیتی کافی داشته باشند و نقش‌های تربیتی خاص خود را با بصیرت ایفا کنند.

هدف دار بودن فعالیت‌های خانه و

مدرسه

هدف خانه و مدرسه باید رشد و تکامل شخصیتی کودک و نوجوان باشد.

مفهوم خانه و خانواده همیشه با وجود فرزند همراه است و هدف از تشکیل خانواده داشتن فرزند است.

هر پدر و مادری به داشتن فرزند محتاجند و از آن احساس آرامش و رضامندی می‌کنند. لیکن این آرامش و رضامندی وقتی کامل است که در فعالیت‌ها و کوشش‌های محیط خانه در ارتباط با فرزند، هدفی نهفته باشد. اگر از هر پدر و مادری سؤال کنیم که آیا در تلاش‌هایتان برای خانواده و فرزندان هدفی دارید؟ می‌گویند بله، و اگر بپرسیم هدف شما چیست؟ می‌گویند تربیت بچه‌ها و تأمین سعادت و خوشبختی آنان.

رسیدن به این اهداف چه ابزار و روشهایی را باید به کار گیرند، مجموعه این تدابیر، طرح و برنامه‌ای است که از آن به عنوان "منشور تربیتی" می‌توان یاد کرد. هر خانواده باید یک منشور تربیتی داشته باشد و بر وفق موازین آن به پرورش فرزندان اقدام کند. پدر و مادری که به بهانه‌های مختلف به پرورش فرزندان نمی‌اندیشند و از خواندن کتابهای تربیتی یا مراجعه به مشاوران و افراد آگاه و بهره‌گیری از تجارب تربیتی دیگران سرباز می‌زنند، نباید از فرزندانشان انتظار معجزه داشته باشند، چراکه سه اصطلاح کاشت، داشت و برداشت که در کشاورزی به کار می‌رود، در جریان تعلیم و تربیت نیز مصداق دارد.

صالح با آینده‌ای روشن را داشته باشند باید :
- با موازین تعلیم و تربیت اسلامی و علوم تربیتی آشنا شوند.

- حتی‌المقدور از کتابها و مجلات تربیتی استفاده کنند.

- در کلاسهای آموزش خانواده شرکت کنند و شناخت تربیتی به دست آورند.

- از تجربیات مادران و پدران که توانسته‌اند فرزندان شایسته به جامعه تحویل دهند، بهره بگیرند.

وقتی که قرار است والدین اهداف تربیتی مشخصی داشته باشند و بدانند که فرزندان خود را می‌خواهند برای چه امری تربیت کنند و برای

پدر و مادر باید مراقب غذای فکری فرزندان خود باشند.

● هدف خانه و مدرسه باید رشد و تکامل شخصیتی کودک و نوجوان باشد.

● پدر و مادر باید برای تعلیم و تربیت فرزندان خود طرح و برنامه داشته باشند.

● پدر و مادر باید مراقب غذای فکری فرزندان خود باشند.

● مدرسه باید دانش آموز را با جامعه آشنا کند.

تنوع و پیچیدگی در روابط انسانها می شود. فرزندان ما به احتمال قوی در سالهای آینده تحت تأثیر وسائل ارتباطی پیچیده و متنوع، مناسبات گسترده و پیچیده‌ای با همسالان خود و دیگر افراد جامعه برقرار خواهند کرد. یک وظیفه خانواده و مدرسه امروز این است که کودک و نوجوان را در این مناسبات که بدون شک غذای فکری و روحی بسیاری را به آنان خواهد داد، مراقبت و هدایت کنند. فرزندان ما باید با حمایت خانه و مدرسه هم از تأثیرات مخرب و سوء مناسبات و روشهای زیانبار مصون بمانند و هم قدرت و توان آن را به دست آورند که خود در روابط اجتماعی، آنچه را برای سعادت و رشد و کمال آنان مفید است بشناسند و انتخاب کنند.

مدرسه باید دانش آموزان را با جامعه آشنا کند.

جامعه، دانشگاه بزرگی است که می تواند به کودکان و نوجوانان آموزشهای ارزنده‌ای را ارائه کند. مدرسه باید تدابیری اتخاذ کند که

فرزندان ما برای زندگی در قرن بیست و یکم تربیت می شوند. در آن قرن تکنولوژی در مقایسه با امروز پیشرفت چشمگیری دارد. ماهواره‌های مستقر در فضا تصاویر بیشتری در برابر دید مردم قرار می دهند، استفاده از ویدئو و کامپیوتر در خانواده‌های شهری و روستایی بیش از امروز مرسوم خواهد شد و هر روز گروهی تازه به بهره‌برداران این وسائل ارتباطی افزوده می شود.

امروزه تولیدکنندگان کالاهای فرهنگ ابتدال از باب شیطنت و زراندوزی، نوارها و نرم افزارهای خطرناک و عفت براندازی وارد بازار کشورهای جهان سوم، از جمله کشور ما می کنند. از این رو پدران و مادران باید ضمن اجتناب از کاربرد این قبیل کالاهای فرهنگی، فرزندان خود را هوشیار بار آورند و با مال اندیشی، آنان را با عواقب وخیم رؤیت صحنه‌های هیجان‌انگیز شهوانی آشنا کنند. اگر پدر یا مادری سیگار بکشد، داستانهای عشقی و خیالی بخواند و نوارهای ویدئویی ناسالم و مسموم مشاهده کند، نمی تواند فرزند را از ارتکاب کارهای مشابه نهی کند، زیرا فرزند از رفتار والدین بیشتر الهام می گیرد تا از گفتار آنان. کامپیوتر و ویدئو دو پدیده آموزشی هستند و خانواده می تواند با مدیریت والدین از آنها بهره‌برداری صحیح داشته باشد. پدر و مادر باید به اندازه کافی نرم افزار و نوارهای مناسب و متنوع در خانه داشته باشند تا نیاز به استفاده از نمونه‌های مفسده‌انگیز باقی نماند. گسترش وسایل و امکانات ارتباطی باعث

دانش آموزان به همراه معلمان و اولیا از مزایای دانشگاه جامعه استفاده علمی و تجربی کنند. برخی از دست‌اندرکاران مدارس بین محیط‌های آموزشی و جامعه دیوارهای ساخته‌اند. این دیوار ذهنی و موهوم باید برداشته شود و مدرسه با امکانات علمی جامعه پیوند یابد. بازار، کارخانه، مسجد، کتابخانه عمومی، اردوگاه تربیتی، مزرعه کشت و صنعت، موزه، سینما، تئاتر و تأسیسات مشابه دیگر از منابع مهم کمک آموزشی به حساب می‌آیند.

مدیر مدرسه باید با هماهنگی این مؤسسات و کمکها و مساعدتهای والدین، برای دانش آموزان گردشهای علمی، بازدیدها و برنامه‌های اردویی تدارک ببیند و آنان را با رعایت احتیاط و ایمنی به این مراکز روانه کند. وقتی که دانش آموزان از یک طرح صنعتی بازدید می‌کنند و در سخنان راهنما و کارشناس دقیق می‌شوند، در واقع به نوعی آموزش می‌بینند، آموزشی مؤثر و الهام‌بخش. آشنا کردن دانش آموزان با طرحها و برنامه‌های جامعه چند فایده مهم در تعلیم و تربیت آنان دارد:

اول اینکه آنان در خارج از مدرسه و در هنگام مواجه شدن با یک طرح و برنامه فرهنگی و یا اقتصادی بهتر می‌توانند خویش را به معلمان عرضه کنند و تواناییها و شایستگی‌های خود را به نمایش بگذارند.

دوم اینکه دانش آموزان در محیط خارج از مدرسه فرصت می‌یابند تا به معلمان نزدیکتر شوند. لذا مریبان موقعیت خوبی به دست می‌آورند تا بچه‌ها را بهتر بشناسند و در جهت تعدیل رفتار و رشد آنان چاره‌اندیشی کنند.

سوم اینکه بازدیدهای علمی، دنیای ذهنی

کودکان و نوجوانان را توسعه می‌بخشد، آنان را با مظاهر زندگی اجتماعی آشنا می‌کند و تعلق خاطر آنان را به آینده پایدارتر می‌سازد.

چهارم اینکه معلمان و راهنمایان تحصیلی می‌توانند با مشاهده رفتارها و واکنشهای دانش آموزان در حین بازدیدهای علمی تا حدود زیادی به گرایش‌های شغلی آنان پی ببرند و از یافته‌های خود برای هدایت تحصیلی آنان استفاده کنند.

برای تحقق این اهداف، مدارس باید برنامه‌ریزی کنند و خانواده‌ها موظفند از طریق انجمن‌های اولیاء و مریبان هرگونه امکانات و کمکهای مورد نیاز مدارس را برای بازدیدها و آشناسایی فرزندانشان با بخش‌های مختلف اقتصادی و فرهنگی جامعه در اختیار مدارس قرار دهند و با آنان همکاری کنند.

انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران

واحد انتشارات
"نشریه پیوند"

پیوندمان را با "نشریه پیوند" بیشتر کنیم.

پیوند حاصل دیدگاههای تربیتی جمعی از استادان و صاحب نظران تعلیم و تربیت و مربیان مجرب کشور است.
پیوند با بهره گیری از تعالیم عالیّه مکتب اسلام، حاوی مهمترین مباحث آموزشی، روشهای تربیتی و یافته های روان شناسی و علوم تربیتی است.
برای اینکه همراه پیوند تقدیم حضورتان شود، لطفاً فرم اشتراک زیر را تکمیل کنید و به دفتر نشریه پیوند ارسال فرمایید.

فرم اشتراک مجله آموزشی - تربیتی پیوند

انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران

نام و نام خانوادگی: _____ میزان تحصیلات: _____ شغل: _____

لطفاً نشانی خود را به طور کامل و بدون غلط با ذکر شماره ۱لاک و کدپستی مرقوم دارید.

استان: _____ شهر: _____ خیابان: _____
کدپستی: _____ تلفن: _____ آیا قبلاً مشترک بوده اید؟
به چه نام و نشانی: _____ شماره اشتراک: _____

لطفاً مبلغ ۶۵۰۰ ریال برای اشتراک یک ساله، به حساب جاری شماره ۸۰۴ بانک صادرات، شعبه ۱۰۴۳ خیابان فلسطین، واریز فرمایید واصل فیش را همراه با این برگ به نشانی تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، نبش سزاوار، شماره ۷۴، دفتر نشریه پیوند و یا صندوق پستی ۱۶۳۷ - ۱۳۱۸۵ ارسال کنید.

تلفن دفتر مجله: ۶۴۰۷۱۱۶ - ۶۴۶۸۷۷۰

*در صورت تغییر نشانی، سریعاً دفتر مجله را مطلع فرمایید.

*لطفاً فتوکپی فیش بانکی را تا پایان اشتراک یک ساله نزد خود نگاه دارید.

